

Nekaj o lucerni, naši najboljši krmski rastlini

Počasi a gotovo prodira med naše poljedelce in živinorejce prepričanje, da nam daje Če lucerna z razmeroma najmanjšimi pridelovalnimi stroški najboljše in največje pridelke zelene krme. Žal niso povsod enako ugodni pogoji za uspevanje te naše kraljice krmskih rastlin. Na težki, mokro ilovnati in na preveč prazni peščenji zemlji, v kateri ni apna, lucerna ne uspeva. Iz okolice Gradca pa sem doznal, da tamkaj ondotno težko ilovnato zemljo pred setvijo nemške detelje dve leti zaporedoma izdatno apnijo, (20 do 30 met. stot. na 1 ha) samo da jim nato lucerna eno ali dve leti dobro uspeva, in pravijo, da pridejo pri tem na svoj račun.

Tudi pri nas na Gorenjskem se mi zdi, da bi se dalo marsikatero zemljišče s temeljitim, mogoče celo več let se vrstnim apnenjem, pripraviti za boljše uspevanje lucerne.

Sploh zahteva ta detelja, sicer zadosti rodovitno, toda bolj suho, propustno (njen korenine prodirajo tudi do 5 m globoko) zemljo, ki mora biti za setev pripravljena tako, da je kar najbolj rahla in brez plevela. Vsaj so celo žlahtne trave s podzemnimi pritliklinami kakor n. pr. labodka, lucerni nevarna sovražnik.

Najbolje lucerna uspeva po močno zažnojeni okopavini, po kateri smo v jeseni ali prav zgodaj pomladi gnojili s 500 do 600 kg pomaževe žlindre (ali kakim drugim fosfornim umetnim gnojilom) in 250 do 350 kg kalijeve soli na 1 ha.

Splošno sicer tožimo, da pri nas lucerna ne uspeva več tako, kot nekdanj. Za posušanje lucerne v pridelku, pa bi bili med drugimi tudi naslednji razlogi:

1. Desetletja že sejemo lucerno, ki vsakokrat vzame iz zemlje velike množine apna, katerega skoraj nikdar ne

vrnemo zemlji; tudi s pogostimi padavinami se izpere leto za letom, obilne množine apna v spodnje plasti. Ker smo desetletja samo jemali in nič ali malo dajali, lucerna ne more več tako uspevati kot nekdanj.

2. Vsled od leta do leta rastoče porabe zelene krme za molzne krave, lucerno marsikje pogosto še čisto mlado kosimo in se vsled tega rastline prei izčrpajo kot nekoč.

Na rahli ilovnati, humozni in na apnu bogati zemlji s prepustnim podzemljem ter v ne preveč mokrem podnebju je najbolje sejati lucerno samo, v čisti setvi, ne v mešanici s travami.

Kjer lucerna vsled neugodnejših talnih in podnebnih razmer slabše in le bolj kratko dobo uspeva (predvsem v mokrotnih travorodnih legah), bi priporočal lucerno sejati v mešanici s travami. Posejali bi na primer semensko mešanico: 85% lucerne, 10% pasje trave in 5% mačjega repa, ali: 60% lucerne, 10% pasje trave, 15% mačjega repa in 15% travniške bilnice.

Čim začne lucerna v pridelku popuščati v 4. in 5. letu, poženejo in se razbohotijo vmes posajane žlahtne trave. V travni mešanici sejejo lucerno z najboljšim uspehom v bolj vlažni okolici Kranja. Tu sejejo lucerno tudi v mešanici s francosko pahovko.

Pri setvi lucerne ne smemo varčevati s semenom, kajti lucernina setev mora biti tako gosta (v čisti setvi je lucerninega semena posejati najmanj 30 do 35 kg, v mešanici s travami pa lucerne in trav najmanj 40 kg na 1 ha), da detelja potem lahko sama duši in zatira plevel in plevelnate trave. Le-te so največji sovražnik lucerne.

Zaščitni, vrhnji sadež (oves, ječmen itd.), v katerega sejemo lucerno, sejmo le pol tako gosto kot za seme in ga pokosimo, ko je se zelen, za krmo. Nikar ga ne puščajmo dozoreti, da nam ne razredči in ne zamori drage lucerne sestre.

V jeseni prvega leta je lucerno, zgodaj in bolj na visoko pokositi, da se še lahko dobro obraste in s tem zavaruje za zimo.

V vsakem nadaljnjem letu pa je lucerno enkrat — zaradi potrebne okrepitev — pustiti, da pride v popolno cvetje. Sicer

jo kosimo, čim se pokažejo prvi cveti. Ne smemo kositi preveč pri tleh, ako hočemo, da nam bo vsakokrat dobro odgnala in da nam bo ostala več let.

Spomladi, vsako leto lucernišče ostro branajmo. Bolj obzirno smo z brananjem lahko edino v prvem in drugem letu. To delo je izvršiti ko je zemlja zmerno vlažna, ne preveč suha. Kjer močno sili plevel in trava, branajmo lucerno po vsaki košnji.

Jaka sadi sadno drevje

Sosed Jaka ima ob poti lepo urejeno domačijo. Okrog hiše ima malo manj kot pol orala velik sadovnjak, ki ga prav strokovnjaško ureja. Jaka je dober kmet, ker zasleduje napredek kmetijstva in te pridobitve preizkuša na svojem gruntu. Obiskoval je nekaj kmetijskih tečajev ter prav pridno prebira strokovne liste in knjige. Jaka je tudi napreden sadjar.

Predlansko leto je Jaka z vrvjo hodil po sadovnjaku, meril in zabijal količke v zemljo. Sosedje so ga opazovali, pa niso vedeli, kaj naj to pomeni. Ko je Jaka vse lepo razmeril, je začel kopati jame za spomladansko saditev sadnega drevja. Prav takrat jo primaha po poti sosed Gašper. »Dober dan, Jaka!« »Bog daj,« je odgovoril Jaka, ne da bi prenehal kopati jamo.

»No, Jaka, kaj boš zakopal v tako velike jame?«

»Veš, Gašper, tu je praznina, pa nameramam spomladi zasaditi še nekaj jabolčnih dreves.«

»Zakaj pa že zdaj koplješ jame, če boš šele spomladi sadil? Jaz pa izkopljem jame kar takrat, kadar sadim in ne kopljem tako velike, saj je vendar škoda trave.«

»Veš, Gašper, če v jeseni izkopljеш jame, zemlja čez zimo lepo premrzne in spomladi lahko takoj in lažje sadiš. Zraven tega pa morajo biti jame dovolj velike, najmanj meter in pol do dva metra v premeru, globoke pa nekaj nad pol metra, če hočeš, da bo drevo poglano močne korenine in dobro uspevalo.« Tako je Jaka slišal na predavanju in poučuje soseda.

Gašper nekaj časa premišljuje, pa reče: »Jaz pa delam po starem in mi vseeno sadno drevje raste.« Jaka mu je hotel nekaj ugovarjati, pa je medtem že odšel. Jaka je izkopal vse jame, kmalu nato je zemlja začela mrzovati in zemljo je pokrila bela odeja.

Po več mesecev trajajoči zimi je prišla pomlad, polna naravnega razkošja. Zemlja se je osušila in kmetje so zagrabili za delo. Jaka je začel hoditi po sadovnjaku in pripravljati za sajenje sadnega drevja. Sadno drevje je že jeseni naročil in mu je neki dober drevesničar poslal res prvorazredne sadike. K jamam je navozil komposta, v večji posodi pa je naredil zmes ilovice, kravjeka in vode za namakanje korenin. Štirinajst dni pred saditvijo je Jaka zabil v sredino jame drevesne kole in jame zasul približno za dve tretjini. Tako je sosed Jaka imel vse pripravljeno za sajenje.

Nekega lepega jutra pokliče hlapca in sta začela saditi. Prav ko je Jaka z nožem prikrajšal približno za polovico korenine in ranjene odrezal od zdravega mesta, je prišel mimo sosed Gašper. »Dobro jutro, Jaka!« »Bog daj,« je odvrnil Jaka. »Kaj si že začel saditi?« »Kar posadila bova s hlapcem, čimprej, tem boljše.«

»Jaka, zakaj za režeš korenine, saj imaš dovolj veliko jamo? Jaz korenin nič ne prikrajšam, kdaj bodo zrastle spet tako dolge. Če je kakšna korenina predolga, ker kopljem majhne jame, jo kar zavijem in potlačim v jamo.« Mož se ni zavedal, da s takim ravnanjem sam sebi največ škoduje.

Jaka se ni dal dosti motiti in je delal naprej, misleč, da itak dosti ne pomaga

pripovedovanje, se bo že Gašper pripravil, ko bo začelo sadno drevje rasti. Jaka je lepo drevo namočil v pripravljeni zmesi in postavil drevo h kotu v jamo. Hlapec mu je pri tem pomagal in h koreninam nasul komposta. Ko so bile korenine popolnoma pokrite z zemljo, je nasul zrelega hlevskega gnoja. Nato ga je spet zasipal z zemljo do vrha. Jaka pa je zraven zemljo dobro tlačil in pazil, da ne bo drevo niti prepltivo, niti pregloboko posadil. Ko je bilo drevo posajeno, je Jaka privezal mlado drevo h

kolu v obliki osmice in malo ter pravilno prikrajšal tudi mladice v krošnji.

Vse to je opazoval Gašper in se po tistem posmehoval. Nazadnje pa je dejal: »Veš, Jaka, ti si preveč kunšten in se mi zdi, da drevo zaradi tega ne bo nič boljše rastlo. Jaz bom pa sadil kar tako, kakor doslej, in bomo videli, katera sadna drevesa bodo boljše uspevala?« Našim bravcem prepuščamo to uganko. Sami smo pa prepričani, da ima sosed Jaka prav in bodo njegova drevesa res dobro uspevala. S. F.

Pomladansko krmljenje živine

Letošnja zima je bila za našo živino precej huda; kajti lansko seno je bilo zelo slabo, krmijo pa kmetovalci večinoma s senom. Razumnejši živinorejci so si znali pomagati tudi v tem primeru. Poleg slame in sena, ki je bilo letos zaradi neprestanega deževja v lanskem poletju, izprano ali slabo posušeno in s tem podvrženo kvaru, so razumnejši živinorejci pokladali tudi druga krmila, ki so zlasti za govejo živino zelo primerna, n. pr. pesa, repa, korenje, siloža, razne tropine, otrobe in drugo.

Še mesec dni bo živina navezana na to suho krmljenje, potem pa se začne z zeleno krmo, odnosno še boljše s pašo. Paša je najbolj zdrava in obenem najcenejša in najbolj prirodna hrana za živino. Mlada paša se šteje kot sočna hrana v krmilu, ki ima mnogo vode, hranljive sestojine pa za živinski želodec v jako povoljnem razmerju. Poleg tega pa ima tudi dovolj rudniških snovi, ki so potrebne za izgraditev kosti, za dobro prebavo in za zdravje živali sploh. Pa še nekaj je v zeleni krmi in v paši — to so vitamini, ki so po najnovejših raziskovanjih nujno potrebni za vsako žival. Brez teh snovi — vitaminov — je nemogoča rast in razvoj živali. Ako ni v krmi vitaminov, nastopajo nekatere značilne bolezni pri živini, ki se dajo ozdraviti samo s krmo, ki vsebuje mnogo vitaminov. Paša ima teh snovi, t. j. vitaminov v dovoljni količini, dočim jih ima suha krma manj, posebno pa še slaba ali pokvarjena krma, kar je vprav letos slučaj.

Iste lastnosti kot paša ima tudi zelena pokošena krma. Seveda mora biti ta sveža in ne ovela. Vendar je paša boljša,

ker se živina obenem razgiblje in dobi sonca. Sonce ima ono moč, da ustvarja v živini z učinki svojih žarkov zdravje in odpornost živine. Zato naj v onih krajih, kjer ni pašnikov, živinorejci skrbijo vsaj za to, da bo živina prišla vsak dan vsaj malo na sonce in zrak, ki sta nujno potrebna zlasti živini iz takih hlevov, ki nimajo naprav za zračenje in odtekanje gnojnice in so torej polni smradu ter kali za razne bolezni.

Vsak živinorejec, ki krmi živino z zeleno krmo, je gotovo opazil, da je nastopila pri živini takoj po prehodu s suhe krme driska. Morda nekateri na to niti niso polagali važnosti, ker sčasoma driska itak preide, vendar so neredki slučaji tudi, da žival pogine, zlasti pri teletih. Zakaj se pojavlja driska? Vzrok te treba iskati pri nepravilnem krmljenju, odnosno v prehitrem prehodu iz suhe na zeleno krmo. Da bo to tem bolj razumljivo, pogledjmo samo, kako krmi večina naših živinorejcev spomladi. V pašniških predelih težko čakajo živinorejci toplega aprilskega dežja, ko bo na pašniku toliko zraslo, da se bo živina mogla prehraniti zunaj. V hlevu pa ne posvečajo živini nikake pozornosti temu, da bo živina v kratkem prišla v drugačne razmere. Večinoma krmijo tako, kot so krmili vso zimo, t. j. s senom in slamo. Potem pa, ko se ozeleni v naravi, takoj živino odženejo na pašnik in le težko te uboge živali dobijo še kaj suhega za pod zob. Ni se čuditi, da ob takih hitrih spremembah nastopajo driske in druge nepravilnosti v prebavi.

Kdor na spomlad krmi n. pr. s silažo, ki je konzervirana zelena hrana, teh ne-

prijetnosti pri živini ne bo opazil tudi, ko bo prišel z zelenim krmljenjem, odnosno s pašo. Kjer pa silaže ni, naj se med suho krmo polagoma prične dodajati zeleno — iz početka manj, pozneje pa več in več. Ta prehod s suhe na zeleno krmo naj traja vsaj 14 dni pri vsej živini, posebno pa je to važno za teleta, ki imajo bolj nežen organizem in so prevelikim spremembam še bolj podvrženi.

Na splošno pa naj pri vsakem postopku drži načelo. Ne delaj skokov, ampak, če že hočeš preusmeriti gospodarstvo ali živinorejo, napravi to postopoma. Tudi na pašo naj se izpušča živina prve dni samo za nekaj ur, toliko da se razgiblje in okusi zeleno hrano. V hlevu naj se pa še nadalje poklada suha krma. Tako bomo dosegli brez posebnih stroškov postopoma pravi prehod.

J. F.

Otrok ne sme v gostilno

Navada, ki večkrat pozneje zelo biča starše same, je ta, da vzamejo otroka s seboj v gostilno.

Otrok ni za v gostilno in ni. Saj se zgodi včasih, da gredo starši z družbo v gostilno in v tej družbi je več otrok. To še ni tako slabo. Morda gre družba na liter vina, na prijateljski pomenek. Otroci skačejo po gostilniškem vrtu, imajo svojo družbo, svojo zabavo pri malincu in gugalnici. Seveda je to čisto v redu, posebno če starši niso šli v krmo toliko zaradi pitja kot zaradi družbe, in se vsi skupaj predolgo ne zadržijo v gostilni.

Drugače pa je, kjer sam otrok sedi med odraslimi pivci, nima nobene družbe in se dolgočasi. Oče je zavil s fantom, morda šolarjem, po maši v gostilno. V nji je družba znancev. Prvo pride na vrsto en kozarček žganega, nato en golaž, vse skupaj se pa zalije z vinom. In to se včasih zaliva, ko zveni že poldne, ko ima žena doma že kuhano kosilo in hodi gledat na prag, kdaj pride mož, ki ga ni od nobenega konca.

V tem času pa se v gostilni družba vedno bolj razživlja, dopoldne učinkuje vsaka pijača močneje. Pride pesem, zanj drug, za to kvanta, smeh, končno prepir. Otrok je lačen, sili domov, misli na mamo in kosilo, oče pa je za vse gluha.

Nedolgo sem bila priča žalostnega pri-zora, ki mi je rezal srce in dušo. V gostilni sedi trop starejših možakarjev. Že davno je odzvonilo poldne, ura se je bližala eni popoldne. Vesela družba ni slišala zvoniti poldne, liter za litrom je jadral na mizo. Pa pride boječ, plaha deklica v gostilniško sobo. Vidi družbo, ne upa si k mizi, kar pri vratih je obstala. Slednjič jo zapazi oče. Pokliče jo k mizi, ponudi ji svoj kozarec in jo sili

piti. Deklica pri najboljši volji ni mogla piti. To pa je raztogotilo vinjenega očeta, udaril je otroka in grobo dejal: »No, naj pride še stara« po mene, da bom še njo, ker te je poslala!« Zapodil je otroka iz sobe in ta je jokaje odšla. Ko sem šla za deklico, sem jo videla stati ob zidu gostilne. Jokala je in ni šla domov. »Počakala bom ata tukaj,« je ihtela, ko sem jo tolažila in ji prigovarjala, naj gre lepo domov.

Kaj naj rečemo takemu očetu, kakšen spomin bo imel tak otrok na očeta?

Otrok ni za v gostilno. Kjer je vino, tam je zabava, in čim več vina, tem manj dostojna je ta zabava. Družba, ki se zbere ob vinu, ni družba za otroka. Zabava, ki jo ima taka družba, ni zabava za otroka. Besede in govorice niso za ušesa prav nobenega otroka. Če ne razume danes, bo razumel jutri, če ga niso kvante pohujšale danes, ga bodo jutri.

O vinu sploh ne govorim. Kjer otroka v gostilni še silijo z vinom, so to zločinci. In tudi to se dogaja v nekaterih krajih, pri nekaterih starših, ki sami telesno in duševno kvarijo otroka.

Sprva bo morda otrok zelo nesrečen v gostilni, počasi pa se bo privadil, saj se človek navadi tudi hudega.

In če ta otrok, ki je hodil več let s starši v gostilno, pride čez nekaj let pijan iz gostilne, kjer se je sam zabaval s svojo družbo, naj se starši kar nič ne jeze.

Kar si sejal, to sedaj žanješ. Mati, nisi mogla ostati doma pri otroku, ampak si hotela zabave in družbe z moževimi znanci v gostilni, imaš sedaj otroka, ki ti ga je vzgojila ta družba.

Oče, nisi znal premagovati piske strasti v prejšnjih letih, korajžil si sebe

in svojega sina z vinom, danes si pre-
zgodaj betežen in star.

Prepozno pa si spoznal, da je bila
tvoja vzgoja napačna, da je bil tvoj otrok
v gostilni takrat, ko bi moral doma spati,
da si ga silil z vinom, ko je otrok želel
mleka. Da je otrok dozoreval v kvantah
in pivskih dvoumnostih, namesto ob ma-
terini pametni in poučni besedi.

Otrok ne sme v gostilno! G. I.

KUHINJA

Jajčne jedi. Uživanje jaje je posebno
spomlad v zvezi mladih solat kakor moto-
vilca, regrata, radiča in pa berivke poseb-
no priporočljivo. Jajce ima precejšnjo redil-
no vrednost in dosti vitaminov, posebno ru-
menjak. Rumenjak vsebuje tudi precej fos-
forja in žvepla, zaradi tega rumenjak po-
življuje vpliva na naše telo. Cela surova
jajca se najlažje prebavljiva, zaradi tega so
za bolne in okrevajoče zelo dobro zdravilo.
Jajčni beljak, stopen v sneg in pomešan s
par kaljicami limoninega soka in žlice vro-
če vode, je posebno priporočljiv za ljudi z
oslabelim želodcem. Uživanje takega jajca
je najboljšje pred kosilom in pred večerjo.

Mehko kuhana jajca. V vrelo vodo de-
nem jajca in potegnem na stran ter pustim
3-4 minute stati.

Posejano jajce (volovsko oko). V ponev
denem 1-2 žlici masti. Ko je mast zelo
razbeljena, ubijem jajce vanjo, potrese-
m ponev, da beljak pokrije rumenjak. Taka
jajca dam na kaki zelenjavi na mizo.

Trdo kuhana jajca rabijo 10 minut vre-
nja. Potem jih denem v mrzlo vodo, da se
lažje olupijo.

**Mehko kuhana jajca s paradižnikovo
omako.** Jajca kuham 4-5 minut. Nato jih
dam v mrzlo vodo, jim odstranim lupine,
zložim na oprazene zemljine ali kruhove
rezine in polijem posamezno jajce z žlico
paradižnikove omake.

Mehko kuhana jajca s sirom. Na tanke
sirove rezine naložim olupljena, v mehko
kuhana jajca, jih potrese-
m z naribanim si-
rom, prav na tanko z moko in jim površino
poškropim z raztepenim surovim maslom.
Ko so tako pripravljena, jih denem na pe-
kač ali v kozicj za 10 minut v precej vročo
pečico.

Drug način mehko kuhanih jaje s sirom.
V skledo zložim 6-8 mehko kuhanih olup-
ljenih jajc. V kozici segrejem žlico olja ali
žlico surovega masla. V masčobo pridenem

žlico moko in prav temeljito zmešam. V to
zmes vlijem kozarec mleka, potrese-
m z zri-
banim sirom in med neprestanim meša-
njem pustim pet minut vreti. Površino po-
tresem še z zri-
banim sirom in jed takoj
serviram.

Vmešana jajca. Kake tri jajca dobro ste-
pem, osolim in malo popopram. V kozici
razbelim mast ali surovo maslo, jajca vržem
na mast in pridno mešam toliko časa, da
jajca zakeknejo. Potem potegnem kozico na
stran in primešam mešanju žlico kisle sme-
tane in košček surovega masla. Na sredino
krožnika denem kupček praženih gob, po-
litik z limonino omako. Okrog pa naložim
vmešana jajca. Taka jajca dam s solato za
večerjo na mizo.

Vmešana jajca s zelenjavami. Drobnjak,
zelen petršilj, vejico zelene, vejico mate-
rine dušice in vejico kadulje (Zavbelja) prav
na tanko sesekljam. Kakih 5 jajc stepem
in jih med pridnim mešanjem ocvrem na
masti ali na surovem maslu. Protj koncu
cvrtja pridenem zelenjavo in še prav do-
bro zmešam. Jajca denem na sredjo krožni-
ka in jih polijem s paradižnikovo omako.
Okrog pa naložim v kupčkih pražen riž.
Kupčke napravim tako, da zajemam riž z
malo zajemalko, katero pred vsakim zaje-
mom pomohim v vročo vodo.

Domača lekarna

Kdor ima trganje v glavi, mora gle-
dati, da ima suho blazino za vzglavje.
Zato je treba blazino sušiti poleti na
soncu in pozimi pri peči. Treba jo je
tudi večkrat zrahljati in stepsti. Enkrat
v letu je treba oprati perje, ki se je na-
bralo človeškega prahu, vlage in prahu
iz stanovanja.

Časopisni papir vleče vlago nase. Ker
diši po terpentinu, razkužuje. Devaj ga v
obutev, pod podplate, v vlažno posteljo,
na vlažno steno. Zamenjaj ga vsak dan
ali posuši. Če je klobuk moker, si deni
na glavo kar papirja, to ubrani, da se ti
ne prehladi glava od mokrega klobuka.
Tudi če je zmočila obleka ali nogavice,
si pomagaj s tem, da si natlačiš pod
obleko papir. Seveda subega.

Zamrtven. Strašna je misel, da bi bil
kdo živ pokopan... Velikokrat se nam
zdi, da je mrlič na parah še živ in veliko
je slučajev, ko kdo oživi na parah. Torej
so rekli, da je zanesljivo znamenje, če
se zrcalo ne zamegli, ko ga držiš zamrt-
venemu pred ustmi. Znaki prave smrti
so tudi temne podplutbe na hrbtu in če
se mrlič ne zgane, če mu kapljaš vročega
pečatnega voska na dlan. A vse to je pi-

sal neki nemški zdravnik, niso zanesljiva znamenja. Najbolj zanesljivo je oko. Dotakni se ga s palcem — če je oko trdno, ni človek mrtev, pri mrtvem se oko vda ob lahkem pritisku. Mrliški ogledi bi se morali vselej prepričati, kako je — pa pogledajo večinoma kar s praga in se obrnejo.

Zamrtvenemu daj topel kamilični klistir, drgni ga z volnenimi gorkimi rjuhami po vsem životu. Dokler ne pride zdravnik, poskusi sam, da ga pripraviš do dihanja. Pri srčnih krčih je treba dlje časa. Močna gorka kopelj je bila tudi prejšnje čase v navadi. Večkrat beremo, da je mrlič na parah oživel in umrl od strahu, ko se je videl na parah. Zato naj bi navzoči, če se zgodi kaj takega, namesto da bežijo in vpijejo, hitro pogasili sveče, in onega, ki je prišel k sebi, kar prenesli v drugo sobo. V stari bolnišnici na Dunajski cesti v Ljubljani se je zgodilo pred približno osemdesetimi leti tole: Ljubljanska gospodinja je imela debele koralde za vratom. Ko je mešala moko in kruh za cmoke, se je koraldež pretrgal in koralda je prišla v testo. Žena je kuhala cmoke in si nanizala spet koralde. Ko so jedli, je dobila smok s koraldo, zatičalo ji je v grlu in obležala je brez diha prav kakor sneguljica pri sedmih skrateljih. Ni oživela, odnesli so zamrto v mrliško vežo in ji ovili žico za zvonec okrog roke. Neki po-

tujoči rokodelce se je polskomnil koralde in se je splazil ponoči v mrliško vežo. Koraldež je bil zapet na zatičniku, pa je rokodelce privzdignil zamrto. Pri tem je zdrsnil kos, ki ji je zapiral sapo, nizdol — odprla je oči, razumela, da jo je rešil tisti fant pokopa. Rokodelce preplašen beži — zamrta za njim, da bi ga obdarila. Dirka je zbudila vratarje in slugo. Rokodelce je ušel in tovariš, ki ga je čakal, je pripovedoval o tem mali deklici, ki se spominja tega kot stara oseba.

Dojenček joče in vpije, ko se je napil. Vzrok tega ni mleko, ampak to, da dojenček prehladno požira, poleg tega leži še vodoravno in tako ne more zrak iz želodca. Zaradi tega napenja otroka in mu povzroča bolečine. Izkušena mati nasvetuje, da držiš malčka po jedi malo časa po koncu. Iz želodčka se dvigne zrak, in če ima malček kaj preveč v sebi, vrže ven in zaspi mirno.

Dojenček joče in priteguje kolena k trebuhu. Takrat ščiplje revčka. Segrej par pesti kamilic, deni mu na trebušček, pa mu bo kmalu odleglo. Daj mu tudi par žličk kamilčnega ali majaronovega ovarka (čaja).

Roke se tresejo. Prevrež dve pesti krvavega mlečnika in drži roke deset minut v tej gorki izkuhi. Ponavljaj več dni. Zapestje namaži po kopeli z mazilom iz smrekovih vršičev in sala. Uživaj žajbljev čaj.

GOSPODARSKE VESTI

Živina

Kranj. Po poročilu o sejmu dne 3. marca so plačevali živino po naslednjih cenah: voli I. vrste 11, II. 10, III. 9 din; telice I. vrste 11, II. 10, III. 9 din; krave I. vrste 10, II. 9, III. 7; prašiči špeharji 19—19,50, pršutarji 17—18 din za 1 kg žive teže. Mladi prašički od 7 do 8 tednov starosti komad 300—350 din.

Krško. V prvih dneh marca so v krškem okraju zabeležili naslednje cene živine: voli I. vrste 10, II. 9, III. 8 din; telice I. vrste 9,50, II. 8,50, III. 8 din; krave I. vrste 9, II. 8, III. 7 din; teleta I. vrste 12, II. 10 din; prašiči špeharji 18, pršutarji 16 din za 1 kg žive teže.

Maribor. Mestno tržno nadzorstvo je objavilo dne 3. marca naslednje cene živine v Mariboru: voli I. vrste do 10, II. 9,75, III. 9 din; telice I. vrste 9, II. 8,25, III. 7,50 din; krave I. vrste 7,75, II. 7, III.

6 din; teleta I. vrste 11, II. 8 din; prašiči špeharji 15, pršutarji 19 din za 1 kg žive teže. Surove kože goveje 23, telečje 26, svinjske 18,50 din za 1 kg.

Celje. Po zadnjih podatkih so bile cene živine v mestu takele: voli I. vrste 10, II. 9, III. 8 din; telice I. vrste 10, II. 9, III. 8 din; krave I. vrste 8, II. 7,50, III. 6 din; teleta I. vrste 10—11, II. 9—10 din; prašiči špeharji 19—20, pršutarji 15—16 din za 1 kg žive teže. Surove kože goveje 23, telečje 26, svinjske 8—10 din za 1 kg.

Planina pri Sevnici. Dne 1. marca so imeli sejem, kamor so prignali 233 volov (med temi I. vrste samo 8 komadov), 91 91 telic, 129 krav, 139 juncev in 2 bika, skupaj 394 komadov. Cene so bile: voli I. vrste do 12,25, II. do 10,50, III. do 9,50 din; telice I. vrste do 11,50, II. do 10, III. do 8 din; krave I. vrste do 9, II. do 7,50, III. do 6 din; junci I. vrste do 13, II. do 11, III. do 9 din; biki do 9 din za 1 kg

žive teže. Tu so bile doslej dožežene najvišje cene živine, če so podatki točni.

Ptuj. V prvih dneh marca so se gibale cene goveje živine in prašičev v ptujskem okraju takole: voli I. vrste 10, II. 9, III. 8 din; telice I. vrste 9,25, II. 8, III. 7,50 din; krave I. vrste 9,25, II. 7, III. 4,50 din; prašiči špeharji 15—16, pršutarji 12—14,50, plemenske svinje 12—13 din za 1 kg žive teže; mladi prasci 6—12 tednov stari komad 160—250 din.

Slovenj Gradec. Po podatkih konec februarja so imeli v mestu naslednje cene živine: voli I. vrste 7—8, II. 5—7, III. 3—5 din; telice I. vrste 7—8, II. 5—7, III. 3—5 din; krave II. vrste 5—6, III. 3—4 din; teleta I. vrste 8—9, II. 7—8 din; prašiči pršutarji 14—16 din za 1 kg žive teže. Surove kože goveje 23, telečje 31, svinjske 15 din za kg.

Cene

Kranj. Oves 4—4,25, koruza 3,75, fižol 8—10, krompir 2—2,25, seno 1,50—2 din za 1 kg. Meso: goveje 15—18, svinjsko 24—26, slanina 26, svinjska mast 28—32, oprana volna jezerska 112 din za 1 kg; mleko liter 2,50—3, presno maslo 48—56, med 36—40 din za 1 kg; drva 1 prm 180—188 din.

Krško. Ječmen 3,50, rž 3,50, oves 3,50, koruza 3, fižol 6, krompir 2,50, lucerna 1,50, seno 1,20, slama 0,75 din kg; meso goveje 16, svinjsko 20, slanina 28, svinjska mast 30, med 30 din kg; mleko liter 2,50 din, surovo maslo 48 din kg; drva 1 prm 120 din. Vino navadno mešano pri vinogradnikih liter 10, finejše sortirano 12 din.

Maribor. Ječmen 4,50, rž 4,50, oves 4,25, koruza 3,75, fižol 7,25, krompir 2,25 din za kg; seno 120, slama 85 din 100 kg. Meso: goveje 13—18, svinjsko 20, svinjska mast 29, dem 42 din kg; sadje jabolka I. vrste 16, II. 12, III. 8 din kg; mleko liter 3 din, surovo maslo 48 din kg; drva 1 prm 175 din.

Celje. Ječmen 5,75, oves 4,50, koruza 4,50, fižol 700—900, krompir 2,75, lucerna 150, seno 120, slama 65 din 100 kg. Meso goveje 13—18, svinjsko 22—26, svinjska mast 32, slanina 28, med 40 din kg, mleko liter 3 din, surovo maslo 48, čajno maslo 50—64 din kg; drva 1 prm žagana 162,50 din.

Ljubljana. Rž 4,50—5, ječmen 4,50—5, oves 4—5, proso 5, koruza 4—4,25, ajda 6, fižol ribničan 6—7, prepeličar 7—8,

grah 16—18, leča 13 din kg. Seno 115—130 (sladko), polsladko 100—115, kisló 95—100, slama 70 din za 100 kg. Premog tona 440—460 din, trda drva 1 prm 155—165, žagana 165—175, mehka drva 80 din, oglje 1,50—3,50 din kg. Mleko liter 2,50—3 din, maslo 40—46, čajno maslo 48—60, kuhano maslo 48—52, bohinski sir 38—40, trapist 34—40 din za kg. Mlevski izdelki: moka št. 0 9—9,50, enotna 5,50, kaša 8—10, ješprenj 7,50—9,25, ješprenček 9—13, otrobi 3,3,50, koruzna moka 4—5, koruzni zdrob 5—6,50, pšenični zdrob 9—10, ajdova moka 9—13, ržena moka 6—7,25 din za kg.

Les

Po podatkih ljubljanske borze za blago in vrednote z dne 7. marca je veljal les, kakor je spodaj navedeno. Cene se razumejo za 1 kubični meter, franko vagon nakladalna postaja. V prosti trgovini se bodo cene najbrž nekoliko razlikovale.

Smreka—jelka: hlodi I/II 320—370 din, brzojavni drogovi 280—330, bordonali 340—370, filerji 330—360, trami ostalih dimenzij 320—360 din. Deske—plohi od 16 cm dalje 600—660, les za celulozo, belo očiščen 295—325 din. Kratice 100 kg 100—110 din.

Bukev: hlodi I/II od 30 cm dalje 280—330, hlodi za furnir od 40 cm dalje 300—350, deske—plohi naravni 590—660, parjeni 670—770 din.

Hrast: hlodi I/II od 30 cm premera dalje 350—500 din, bordonali 960—1130, deske—plohi 890—1275, frizi 1115—1485 din.

Sejmi

do 23. marca

17. 3.: živ. in kram. Motnik, Sv. Vid pri Blokah; živ. Semič; živ. in kram. Mengeš, Škofja Loka, Žužemberk; živ. in kram. Frankolovo, Podčetrtek, Rečica ob Savinji, Trbovlje — 18. 3.: živ. Ljubljana; gov. svinj. in kram. Krško, živ. in kram. Stari trg, Sv. Vid pri Blokah; gov. in konj. Ptuj; svinj. Celje, Ptuj, Trbovlje; svinj. Dol. Lendava. — 20. 3.: živ. Šmihel-Stopiče; živ. in kram. Ig. Kočevje; živ. in kram. Lemberg Vitanje(?); živ. Vuhred, živ. in kram. Dravograd, Smarje pri Jelšah; živ. in kram. Dol. Lendava; svinj. Turnišče, Podgojina. Ig. Kočevje. — 21. 3.: živ. in kram. Pernovo; svinj. in drobn. Maribor, Sv. Krištof, Žigorski vrh nad Sevnico. — 22. 3.: živ. in kram. Celje; živ. Slovenj Gradec; svinj. Brežica, Celje, Trbovlje; živ. in kram. Šmartno ob Paki.

PRAVNI NASVETI

Prirastkarina. L. K. Prirastkarina je mestna davščina, ki se odmeri od razlike med vrednostjo, ki jo ima zemljišče ob prodaji in med ono vrednostjo, ki jo je imelo zemljišče, ko ste ga vi kupili ali drugače pridobili. Če ste kupili ali drugače pridobili zemljišče pred letom 1920 in ga sedaj prodali, se računa prirastkarina od razlike med vrednostjo, ki jo je imelo zemljišče dne 1. januarja 1920 in med ono vrednostjo o priliki prodaje.

Trafika. S. Z. J. Prošnjo za trafiko je treba vložiti pri pristojnem oddelku finančne kontrole na prodajno monopolno nadzorništvo v Zagrebu. Prošnji je treba priložiti državljansko izkaznico, potrdilo o plačanih davkih, potrdilo o polnoletnosti, o dosedanjem poklicu in potrdilo, da smete razpolagati s svojo imovino, ter ako ste invalid in radi tega uživate prednostno pravico, tudi potrdilo o invalidnosti.

Razdeljevanje petroleja. G. B. V. Če mislite, da trgovec pri katerem dobivate petrolej, ne posluje pravilno, in ga nekaterim da več kakor ga jim pripada, drugim pa manj, povejte to pri domači občini ali pa pri okrajnem načelstvu, ki bo že napravilo red.

Vpoklic k vojakom. M. M. Ne moremo vam povedati, kedar vas bodo vpoklicali, ker vojaška oblast nikomur v naprej ne pripoveduje, kedar bo kdo vpoklican.

Plačevanja davka za drugača. G. F. Vaš oče je pred 68. leti kupil travnik, ki je obstojal iz dveh parcel. Pomotoma so v zemljiški knjigi prepisali samo eno parcelo na kupca in je prodajalec za drugo parcelo tega travnika, ki ga uživa kupec plačeval davek. Za koliko časa je sedaj, ko se je pomota odkrila, dolžan kupec prodajalcu povrniti zneske, ki jih je on mesto njega plačal davčni upravi? — Prodajalec lahko tekom 30 let zahteva od kupca odškodnino za vse, kar je v njegovo korist in namesto njega plačeval. Kar je plačeval v starih kronah, lahko v dinarjih v razmerju 1 dinar za 4 krone. V tridesetih letih pa take terjatve ugasnejo.

Preložitve pota. Č. D. V vsakem primeru vam svetujem, da pot, ki jo nameravate preložiti, preložite v sporazumu z upravičenci, da ne pride do nepotrebnih pravde. Če se s preložitvijo poti koristnost in udobnost voženj tistih, ki so opravičeni po tej poti voziti, ne bo zmanjšala, ne bo ovire, da pot preložite. V pravih so sodišče že dopustila tako preložitve poti. Pišete, da je ta pot tudi potrebna, ker imajo sosedje v bližini občinsko pot in bi lahko po njej vozili. Tudi glede tega in glede vaše namere, da bi pot zaprli,

vam svetujemo, da se popreje porazgovorite z upravičenci. Če bi vi samolastno pot zaprli, vas upravičenci lahko tožijo, in bo sodišče v pravdi odločilo, ali se pot zapre, ali ne. Če bo sodišče spoznalo, da pot preko vaše parcele ne služi sosedom v udobnejše in koristnejše uživanje njihovih zemljišč, bo dalo vam prav in bi v tem primeru vi zmagali.

Težave v najetem stanovanju. L. R. G. Stanujete v tuji hiši. Stanovanje je v zelo slabem stanju. Gospodar namerava stanovanje podražiti, ni pa postavil v kuhinjo štedilnika, kakor je bilo dogovorjeno. Vzeti vam hoče tudi nekaj vrta in zabraniti rejo kokoši. Vprašate, ali je vse to dopustno. — Najemnik in lastnik hiše imata le one pravice in dolžnosti, kakor sta se glede njih dogovorila ob priliki, ko ste stanovanje najeli. Samovoljno in enostransko ne more nobena stranka spreminjati najemne pogodbe in tudi gospodar ne more od vas sedaj kaj več zahtevati, kakor je bilo dogovorjeno. Vsako povišanje najemnine je sedaj prepovedano in kaznivo. Tudi vam ne sme samovoljno vzeti dela vrta in vam mora pustiti vrt v tistem obsegu, kakor ste se dogovorili ob vselitvi. Če ste do sedaj imeli kokoši, vam jih ne more kar naenkrat lastnik hiše zabraniti. Seveda mu kokoši ne smejo delati škodo. V tem primeru lahko od vas zahteva odškodnino. Če se je zavezal, da bo postavil v kuhinjo štedilnik, mora to storiti, sicer ga lahko tožite. Če pa je stanovanje res tako pomanjkljivo kakor pišete, in se z gospodarjem ne marate prepirati in tožariti, bo najbolje, da ga odpoveste in si najdete drugo.

Razdelitev skupnega zemljišča. A. V. Do polovice ste lastnica zemljišča, lastnik drugega polovičnega deleža je pa druga oseba. Zemljišče je v zemljiški knjigi vpisano na obe. Vprašate, kako bi se stvar uredila, da bi vsaka postala izključna lastnica svojega dela zemljišča. — Najlažje razdelite skupno zemljišče sporazumno. Daste ga lahko odmeriti po zemljemercu in nato pri notarju napravite primerno pogodbo, nakar se bo stvar izvedla v zemljiški knjigi. Če pa ne morete sporazumno s solastnico solastnine razdeliti, boste pa morali s tožbo pred sodiščem zahtevati razdelitev solastniškega zemljišča.

Orožne vaje. Z. M. Imate kmetijo, ki jo obdelujete brez poslov in vprašate, ali bi mogli doseči oprostitev od orožnih vaj. — Po uredbi o oprostitvah od vojne dolžnosti nimate pravice do oprostitve. Zato kakšna prošnja ne bo uspešna.

V »Domoljubu« imajo oglasi najboljši uspeh!